

Vrijednosne orijentacije prema visokom obrazovanju studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

Kljajić, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:850783>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju

Preddiplomski sveučilišni studij sociologije (dvopredmetni)

Ivana Kljajić

**Vrijednosne orijentacije prema visokom
obrazovanju studenata i studentica Sveučilišta u
Zadru**

Završni rad

Zadar, 2020

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju

Preddiplomski sveučilišni studij sociologije (dvopredmetni)

Vrijednosne orijentacije prema visokom obrazovanju studenata i
studentica Sveučilišta u Zadru

Završni rad

Student/ica:

Ivana Kljajić

Mentor/ica:

Doc. Dr. sc. Željka Zdravković

Zadar, 2020

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ivana Kljajić**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Vrijednosne orijentacije prema visokom obrazovanju studenata i studentica Sveučilišta u Zadru** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovog rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 28. rujna 2020.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Ciljevi i svrha	3
3. Teorijska koncepcija rada	4
3.1. Vrijednosti mladih u Hrvatskoj.....	4
3.2. Intrinzične i ekstrinzične vrijednosti	5
3.3. Obrazovanje u Hrvatskoj	5
3.4. Povezanost obrazovanja i vrijednosti	6
4. Istraživačka pitanja i hipoteze	8
4.1. Istraživačka pitanja.....	8
4.2. Hipoteze.....	8
5. Metodologija istraživanja	9
6. Rezultati i rasprava	10
6.1. Sociodemografska obilježja studenata.....	10
6.2. Vrijednosne orijentacije studenata prema visokom obrazovanju	14
6.3. Stavovi prema određenim tradicionalnim i materijalističkim vrijednostima	16
6.4. Testiranje hipoteza	17
6.5. Rasprava	24
7. Zaključak	28
8. Prilozi	29
9. Literatura	35

Vrijednosne orijentacije prema visokom obrazovanju studenata i studentica Sveučilišta u Zadru

Sažetak

Proces visokog obrazovanja priprema studente na obavljanje različitih zadaća, primjerice na obavljanje poslovnih zadataka i sudjelovanje u društvenom životu. Međutim, nemaju svi istu predodžbu o istom. Ovaj rad se bavi objašnjenjem vrijednosti te istraživanjem vrijednosnih orijentacija (ekstrinzične i intrinzične) prema visokom obrazovanju. Rezultati su dobiveni pomoću online ankete u Facebook grupi „Sveučilište u Zadru“. U istraživanju je sudjelovalo 102 studenata Sveučilišta u Zadru. Putem online ankete se pokušalo saznati na koji način studenti Sveučilišta u Zadru percipiraju visoko obrazovanje. Prilikom obrade podataka pokušala se utvrditi statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama studenata s obzirom na obrazovanje roditelja te s obzirom na količinu novca koju svaki mjesec imaju na raspolaganju. Također se pokušala utvrditi statistički značajna povezanost između određenih osobnih vrijednosti te vrijednosti visokog obrazovanja. Utvrđeno je da uglavnom nema razlike u vrijednosnim orijentacijama studenata s obzirom na stupanj obrazovanja njihovih roditelja te s obzirom na količinu novca koju imaju na raspolaganju. Po pitanju povezanosti osobnih vrijednosti s vrijednostima visokog obrazovanja, nekolicina njih se pokazala statistički značajno povezanima.

Ključne riječi: vrijednosti, visoko obrazovanje, studenti, intrinzične vrijednosti, ekstrinzične vrijednosti

Value orientations towards higher education among students from University of Zadar

Abstract

The process of higher education prepares students to perform variety of tasks, for example managing with business task and participation in social life. However, not everyone has the same perception about it. This paper deals with the explanation of values and the research of value orientations (extrinsic and intrinsic) towards higher education. The results were obtained using an online survey in the Facebook group „University of Zadar“. The sample included 102 students from University of Zadar. This online survey tried to find out in which way students perceive higher education. When processing the data, the intention was to determine whether there is a statistically significant difference in the value orientations of students regarding the education of parents and regarding the amount of money they dispose of each month. It was also intended to see if there is statistically significant correlation between certain personal values and values of higher education. It was ascertained that that there is generally no difference in the value orientations of students regarding the education of parents and regarding the amount of money they dispose of. Regarding the correlation between personal values and values of higher education, several of them proved to be statistically significant.

Key words: values, higher education, students, intrinsic values, extrinsic values

1. Uvod

Nalazimo se u vremenu brzih promjena, onih društvenih, kulturnih, obrazovnih, koje za sobom nose i promjene u vrijednostima kojima ljudi teže. Vrijednosti su „eksplicitno ili implicitno shvaćanje, svojstveno pojedincu i karakteristično za grupu, nečeg poželjnog što utječe na selekciju prikladnih načina, sredstava i ciljeva akcije“ (Kluckhohn, 1962: 395, prema Gvozdanović i Ilišin, 2016: 169). Članovi nekog društva svoja djelovanja usmjeravaju zahvaljujući vrijednostima koje su internalizirali tijekom odrastanja (Kluckhohn, 1951, prema Mrnjaus, 2008). Dimenzije koje su važne za analizu vrijednosti pojedinca su njihove aspiracije (ciljevi) kojima teže, važnost koju daju ostvarenim ciljevima, hijerarhija vrijednosti unutar njihovog sustava vrijednosti te promjenjivost, odnosno stabilnost vrijednosti tijekom života. Stabilnost znači da su vrijednosti relativno trajni dijelovi ljudske svijesti te da omogućuju kontinuiran razvoj pojedinca i društva. Ipak, njihova stabilnost nije nepromjenjiva te kako dolazi do društvenih promjena, tako se može promijeniti i važnost pojedinih vrijednosti (Gvozdanović i Ilišin 2016).

U ovoj teoriji određenja vrijednosti se po strani ostavlja utjecaj čovjekove osobne ličnosti na njihovo formiranje te se pozornost daje društvenim faktorima i promjenama. Upravo na takav način teorija modernizacije pokušava odrediti i objasniti promjene u sustavu vrijednosti (Gvozdanović i Ilišin, 2016). Inglehart i Welzel (2007) pretpostavljaju da društveno-ekonomski razvoj dovodi do određenih vrijednosnih promjena koje su predvidljive, ali nisu linearne. Proces modernizacije i prelazak iz predindustrijskih u industrijska društva obilježen je slabljenjem tradicionalnih i jačanjem sekularno-racionalnih vrijednosti što je vidljivo u promjenama u odnosu prema religiji, autoritetu, toleranciji (npr. prema razvodu i pobačaju) i nacionalnom određenju. Zahvaljujući društveno-ekonomskom razvoju i većoj razini naobrazbe, ljudi stječu povoljnije životne uvjete koji utječu na jačanje ekspresivnih vrijednosti koje su usmjerene na uspostavljanje demokracije za razliku od vrijednosti opstanka koje naglašavaju važnost ekonomske i fizičke sigurnosti. Ekspresivne vrijednosti naglašavaju važnost samoaktualizacije, rodne jednakosti, tolerancije prema strancima i homoseksualcima te važnost zaštite okoliša. Autori posebno naglašavaju važnost dviju pretpostavki o odnosu društvenog konteksta i promjene vrijednosti, a to su: *hipoteza oskudice i socijalizacijska hipoteza*. *Hipoteza oskudice* pretpostavlja kako ljudi žele slobodu i autonomiju, ali su primorani održavati svoje društveno-ekonomske uvjete te da su im u takvim uvjetima najvažniji materijalni ciljevi. *Socijalizacijska hipoteza* objašnjava kako čovjekove temeljne vrijednosti ovise o uvjetima njegova odrastanja i

da starije generacije u svakom društvu prenose svoje vrijednosti na djecu. Ipak, ako je čovjekovo neposredno iskustvo drugačije od iskustva starijih, naslijeđene vrijednosti mogu početi postupno nestajati. Naposljetku, ovi procesi i promjene vrijednosti za posljedicu imaju stvaranje novog, humanijeg društva čije su glavne karakteristike autonomija, ekspresija te slobodan izbor (Inglehart i Welzel, 2007).

Inglehart i Welzel su konstruirali kulturnu mapu na kojoj su smještene zemlje prema vrijednostima svojih građana. Hrvatska se na toj mapi nalazi otprilike na sredini, u dijelu koji je nazvan *katolička Europa* te je prikazano da kod hrvatskih građana ne prevladavaju ni tradicionalne ni sekularno-racionalne vrijednosti, nego su one podjednako važne, a ekspresivne vrijednosti su nešto naglašenije od vrijednosti opstanka. To pokazuju i rezultati zadnjeg vala istraživanja *World Values Survey* za razdoblje 2017.-2020. Naime ispitanicima su važne neke od tradicionalnih vrijednosti poput religioznosti i osjećaja nacionalnog ponosa, dok s druge strane smatraju da je djecu važnije učiti samostalnosti, nego odgajati ih u religijskoj vjeri. Ekspresivne vrijednosti su vidljive u naglašavanju, primjerice, važnosti demokracije i tolerancije drugih nacija.

Kao što je već navedeno, prilikom društveno-ekonomskog razvoja, ljudi su počeli dolaziti i do sve većih razina naobrazbe (Inglehart i Welzel, 2007). Obrazovanje je integrirano u kulturu određenog društva te ima funkcionalnu ulogu, a to je ostvarivanje određenih ciljeva društva (Cifrić, 2017). Danas se puno sredstava ulaže u razvoj ljudskih resursa, a u tom razvoju važnu ulogu igra obrazovanje koje postaje najvažniji izvor ljudskog kapitala. Ono doprinosi intelektualnom kapitalu koji donosi napredak na društvenim, gospodarskim, kulturnim i drugim poljima (Mičić i Šundalić, 2005).

Ovaj rad govorit će i o vrijednostima kojima mladi u Hrvatskoj teže te o vrijednostima visokog obrazovanja koje smatraju važnima. Govorit će se i o prijenosu vrijednosti s roditelja na djecu. U drugom dijelu rada će se iznijeti nalazi dobiveni anketnim upitnikom pomoću kojih će se prikazati odnos studenata Sveučilišta u Zadru prema vrijednostima visokog obrazovanja te općenito prema nekim tradicionalnim i materijalističkim vrijednostima poput religioznosti i ekonomske sigurnosti. Pokušat će se utvrditi postoji li statistički značajna razlika u orijentacijama prema visokom obrazovanju između studenata čiji su roditelji postigli nižu, odnosno srednju stručnu spremu i onih čiji roditelji imaju višu i visoku stručnu spremu. Pokušat će se, također, utvrditi i statistički značajna razlika u orijentacijama prema vrijednostima visokog obrazovanja između studenata s nižim mjesečnim primanjima i studenata s višim mjesečnim primanjima. Naposljetku će se uvidjeti postoji li statistički značajna povezanost

između vrijednosti visokog obrazovanja i nekih tradicionalnih vrijednosti kao što su religioznost i težnja ekonomskoj sigurnosti. Na kraju će se izvesti zaključak jesu li studentima važnije ekstrinzične ili intrinzične vrijednosti visokog obrazovanja te kako su one povezane s određenim tradicionalnim i materijalističkim vrijednostima.

2. Ciljevi i svrha

Cilj ovog rada jest putem anketnog upitnika ispitati kakve vrijednosne orijentacije studenti Sveučilišta u Zadru imaju prema visokom obrazovanju. Utvrdit će se postoji li statistički značajna razlika između studenata čiji roditelji imaju nižu ili srednju stručnu spremu u odnosu na studente čiji roditelji imaju višu ili visoku stručnu spremu i njihovih orijentacija prema visokom obrazovanju. Zatim, utvrdit će se postoji li statistički značajna razlika između studenata koji imaju različite mjesečne prihode i njihovih orijentacija prema visokom obrazovanju. Naposljetku, kada se uvidi jesu li studenti više ekstrinzično ili intrinzično orijentirani prema vrijednostima visokog obrazovanja, pokušat će se utvrditi jesu li njihove vrijednosne orijentacije statistički značajno povezane s određenim tradicionalnim i materijalističkim vrijednostima.

Svrha ovog rada jest ispitati stavove koje studenti Sveučilišta u Zadru imaju prema visokom obrazovanju te smatraju li oni da im visoko obrazovanje donosi znanja i vještine pomoću kojih mogu biti aktivni članovi društva i na taj način doprinijeti boljitku istoga. Također je svrha utvrditi jesu li vrijednosti visokog obrazovanja koje oni smatraju bitnima povezane s određenim tradicionalnim i materijalističkim vrijednostima.

3. Teorijska koncepcija rada

3.1. Vrijednosti mladih u Hrvatskoj

Kada se ispituju vrijednosti, često se pokušava uvidjeti kojim vrijednostima teži točno određena populacija u određenom vremenu. Veoma često se ispituje kojim vrijednostima teže mladi jer se smatra da je razdoblje adolescencije najvažnije za razvoj vrijednosti i stvaranje vlastitog identiteta. Isto tako, vrijednosti kojima teže mladi mogu ukazivati i na smjer promjena u društvu (Franc, Sučić i Šakić, 2008). Kod mladih još uvijek traje proces socijalizacije i zbog toga okolina više može utjecati na njih, nego na starije članove populacije pa se tako promjene u težnji određenim vrijednostima kod mladih mogu prije primijetiti nego kod starijih (Ilišin, 2011). Ilišin (2011) dodaje da se “proučavanjem mladih istodobno dobiva uvid u postojeće procese i odnose u danom društvu, ali i otkrivaju trendovi koji anticipiraju vjerojatna buduća kretanja” (Ilišin i Radin, 2002, prema Ilišin, 2011: 15). Zato se od mladih očekuje da čuvaju postojeće, ali i da poprimaju neke nove i drugačije vrijednosti. To nije laka zadaća te se stoga mlade često smatra konformistima (Bromwick i Swallow, 2001, prema Ilišin, 2011).

Hrvatsko društvo su obilježili ratni sukobi koji su se zbili 90-ih godina 20. stoljeća što je zasigurno ostavilo ekonomske i društvene posljedice. Ipak, uspostavljen je novi društveni i politički poredak temeljen na liberalno-demokratskim vrijednostima te gospodarski sustav temeljen na kapitalističkoj proizvodnji (Radin, 2007). Taj proces se može shvatiti kao „nadoknađivanje modernizacijskih zaostataka nekadašnjih socijalističkih društava“ (Bezinović i Puzić, 2011; 214). Ovakve promjene najviše pogađaju mlade, ponajviše zato što oni tada prolaze kroz proces tranzicije iz djetinjstva u odraslost. Istraživanja su pokazala da u ovakvim uvjetima promjena mladi izražavaju nepovjerenje u društvene institucije te naglašavaju važnost individualnosti (Radin 2002, 2007).

Upravo su mladi ti koji igraju važnu ulogu u modernizacijskim i demokratizacijskim procesima, ali sporo preuzimaju trajne društvene uloge, što obiteljske, što javne. Zbog toga ih se može smatrati i društvenim resursom i društvenim problemom. Kada se kaže da su mladi društveni resurs, misli se na „predstavnike poželjne budućnosti, nositelje dominantnih društvenih vrijednosti koje se prenose s generacije na generaciju, ali i potencijalni izvor inovacija“ (Radin, 2007; 16). Radi toga se mladima trebaju osigurati uvjeti za razvoj vlastitih sposobnosti. S druge strane, kada se kaže „mladi kao problem“, misli se na njihovu osjetljivost prilikom prelaska iz djetinjstva u odraslu dob uslijed kojeg može doći do razvoja devijantnog ponašanja zbog nedovoljne integracije u društvo. Pogled na mlade kao resurs je učestaliji u

periodima ekonomske i društvene stabilnosti, dok se u manje stabilnim razdobljima obilježenima ekonomskom stagnacijom ili nazadovanjem na mlade gleda kao na problem (Radin, 2007).

3.2. Intrinzične i ekstrinzične vrijednosti

Osim podjele vrijednosti koje su navedene u uvodu, postoje još neke, a jedna od njih je podjela na intrinzične i ekstrinzične vrijednosti. Intrinzične vrijednosti su one koje se odnose na potrebu za autonomijom, srodnošću i vlastitim samoodređenjem (Deci i Ryan, 2000; Kasser, 2002b; Ryan i Deci, 2000, prema Brdar, Miljković i Rijavec, 2009). Uključuju želju za samoprihvatanjem, osjećajem pripadnosti i fizičkim zdravljem (Ryan, 1996, prema Brdar, Miljković i Rijavec, 2009). S druge strane, ekstrinzične vrijednosti se odnose na potrebu za nagradama i društvenim pohvalama te na taj način ljudi traže zadovoljstvo (Deci i Ryan, 2000, prema Brdar, Miljković i Rijavec, 2009). Istraživanja pokazuju da se osobe koje imaju snažne ekstrinzične aspiracije često susreću s poteškoćama u razvoju vlastitih kompetencija, osjećaja pripadnosti i autonomije (Kasser, 2002a; Kasser et al., 2004; Niemec et al., 2009, prema Brdar, Miljković i Rijavec, 2009). Uobičajene ekstrinzične vrijednosti su financijski uspjeh, imidž i popularnost (Brdar, Miljković i Rijavec, 2009). Osobe koje su ekstrinzično orijentirane fokusiraju se na zadovoljenje temeljnih ljudskih potreba te zbog toga ne mogu razvijati i zadovoljavati intrinzične vrijednosti (Kasser i Ryan, 2001, prema Brdar, Miljković i Rijavec, 2009).

3.3. Obrazovanje u Hrvatskoj

Cifrić (2017) smatra kako obrazovanje treba biti produktivno te kako treba poticati društvo na inovacije i promjene. Upravo su učenici ti koji trebaju biti glavni nositelji tih promjena. Ako su u nekom društvu prisutne stalne gospodarske i socijalne promjene, onda su potrebne promjene i u obrazovnom sustavu. S jedne strane, društvene promjene utječu na obrazovne promjene, ali s druge strane i obrazovne promjene utječu na društvene promjene. Zbog brzih promjena, danas se obrazovni sustav okreće proizvodnji prirodnih i tehničkih znanja, dok su društvena i humanistička znanja koja trebaju objasniti te promjene podređena. To znači da bi se učenike trebalo učiti upoznavati socijalni kontekst u kojem se trenutno nalaze, a kasnije to znanje proširivati na nacionalnu razinu. Međutim, danas je profit bitniji od znanja,

a znanje kao opće dobro je postalo roba. Zbog toga danas poboljšanje obrazovnog sustava za cilj ima poboljšanje izgleda u utrci za profitom (Cifrić, 2017).

Kada je u pitanju visoko obrazovanje, u Republici Hrvatskoj je od kraja devedesetih godina dvadesetog stoljeća došlo do njegove značajne ekspanzije (Doolan i Matković, 2008). Na svim razinama obrazovanja se povećala zastupljenost učenika iz svih društvenih slojeva te se djeci iz radničkih obitelji i srednjeg sloja pružila veća mogućnost pristupa obrazovanju (Matković, 2010).

Dedić i Jokić (2014) navode kako su u društvu u kojem se „isplati“ učiti te u kojemu se obrazovanje cijeni kao vrijednost, učenici motiviraniji za postizanje visokih obrazovnih postignuća kako bi si povećali šanse za kvalitetniji život i zaposlenje. Ovo istraživanje je pokazalo kako učenici smatraju da je bez završenog fakulteta teško pronaći posao u Hrvatskoj te da bi im diploma trebala omogućiti kvalitetniji život. Autori ističu kako je zabrinjavajuća mala zastupljenost intrinzičnih motiva za učenje kod ispitanika (potreba za stjecanjem znanja i razvijanjem vještina).

Bouillet, Gvozdanović, Ilišin i Potočnik (2013) su provele istraživanje na temu motivacije mladih za školovanje te je ono pokazalo da su mladi visoko ekstrinzično motivirani, odnosno veoma im je važno pronaći posao koji im može osigurati egzistenciju (četiri petine odgovora). Dvije petine mladih je izrazilo želju za dodatnim obrazovanjem i usavršavanjem te za radom s ljudima i radom u struci. Visoko obrazovani mladi su u najvećoj mjeri izrazili želju za bavljenjem dinamičnim i kreativnim poslom među drugim ljudima te za profesionalnim usavršavanjem. Gvozdanović (2014) navodi kako je kod zagrebačkih studenata vidljiva intrinzična motivacija za studij te kako je najčešći razlog studiranja afinitet prema predmetu studija.

3.4. Povezanost obrazovanja i vrijednosti

Pri razmatranju povezanosti vrijednosti i obrazovanja, mnogi smatraju da su vrijednosti temelj obrazovanja. Ta povezanost je najvidljivija tijekom društvenih kriza (Rakić i Vukušić, 2008). Rakić i Vukušić (2008) povezanost vrijednosti i obrazovanja vide u Rokeachovoj definiciji vrijednosti iz 1970-ih prema kojoj su vrijednosti „vrsta vjerovanja, koje - jednom kad je internalizirano – postaje standard ili kriterij za usmjeravanje ponašanja“ (Hooper i sur., 2003; 170, prema Rakić i Vukušić, 2008; 773). Jedan od ciljeva obrazovanja jest pripremanje mladih

na život kad odrastu (na izazove pred kojima će se naći u suvremenom društvu, rješavanje osobnih problema i izazova i sl.). Da bi mladi mogli odgovoriti na izazove s kojima će se susresti, u procesu obrazovanja trebaju, osim kognitivnih vještina i sposobnosti, razvijati i vrijednosti, sklonosti i samopoimanja (Toomela, 2007., 19, prema Rakić i Vukušić, 2008). Ciljevi vrijednosti u obrazovanju su priprema mladih osoba na „svijet rada, život imaginacije i život vrlina“ (Aspin, 2007, prema Rakić i Vukušić, 2008; 773) te „izgrađivanje i oblikovanje ličnosti i karaktera“ (Vukasović, 2003; 376, prema Rakić i Vukušić, 2008; 774).

Osim sekundarne socijalizacije djece i mladih u procesu školovanja, veoma bitnu ulogu u oblikovanju vrijednosti kod čovjeka ima i primarna socijalizacija u obitelji. Roditelji pokušavaju svojoj djeci prenijeti one vrijednosti koje su i njima samima važne (Rohan i Zanna, 1996; Kim-Pong i Sau Lai, 2010, prema Družinec, 2016), ali i vrijednosti prisutne u kulturi u kojoj žive (Benish-Weisman, Levy i Knafo, 2013, prema Družinec, 2016). S obzirom na to, u obiteljima se može primijetiti prijenos vrijednosti s roditelja na djecu jer su vrijednosni prioriteti djece slični vrijednosnim prioritetima roditelja (Ferić, 2009, prema Visković, 2013).

Transfer vrijednosti je složen proces u kojem, osim onoga tko prenosi vrijednosti i onoga tko ih prihvaća, važnu ulogu igra i socijalni kontekst u kojem se transfer odvija (Schönpflug i Yan, 2014, prema Družinec, 2016). U tom procesu su bitna određena obilježja obitelji poput visine prihoda, obrazovanosti i zaposlenosti roditelja te uvjeta stanovanja (Šimić Šašić, Klarin i Proroković, 2011, prema Družinec, 2016). Roditelji koji su postigli viši stupanj obrazovanja skloniji su kontroliranju onoga što njihova djeca rade u slobodno vrijeme te ih potiču na razmišljanje i samoostvarenje. Roditelji s boljim sociokulturnim obilježjima daju svojoj djeci više slobode pri vlastitim odabirima, dok roditelji s lošijim sociokulturnim obilježjima svoju djecu u većoj mjeri uče poštivanju socijalnih normi (Aavik i Aavik, 2012, prema Družinec, 2016).

Također, roditelji s višim stupnjem obrazovanja svojoj djeci mogu pružiti bolje mogućnosti obrazovanja stavljajući pred njih veće zahtjeve, prenoseći im stavove i uvjerenja o važnosti obrazovanja te uključujući se u proces istoga (Noack, 2004, prema Đurić, 2015). Obilježja roditelja utječu na obilježja djece po pitanju ciljeva, vrijednosti, motivacije i strategija učenja (Šimić, 2011, prema Đurić, 2015). Ulaganje vremena, materijalnih resursa i vlastitog znanja roditelja u velikoj mjeri utječe na trenutni i budući društveni položaj njihove djece (Ilišin, 2013, prema Đurić, 2015).

4. Istraživačka pitanja i hipoteze

4.1. Istraživačka pitanja

1. Kakve vrijednosti studenti Sveučilišta u Zadru imaju prema visokom obrazovanju?
2. Je li stupanj obrazovanja roditelja povezan s vrijednosnim orijentacijama studenata?
3. Postoji li povezanost između prosječnih mjesečnih prihoda kojima studenti raspolažu i njihovih vrijednosnih orijentacija prema visokom obrazovanju?
4. Jesu li religioznost i težnja ekonomskoj sigurnosti kod studenata povezane s njihovim vrijednosnim orijentacijama prema visokom obrazovanju?

4.2. Hipoteze

1. Postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama studenata prema visokom obrazovanju s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja.
2. Postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama studenata prema visokom obrazovanju s obzirom na njihova mjesečna primanja.
3. Studentima koji su religiozni su važnije ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.
4. Studentima koji teže ekonomskoj sigurnosti su važnije ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.

5. Metodologija istraživanja

Ovim se istraživanjem pokušalo doznati kako studenti Sveučilišta u Zadru gledaju na visoko obrazovanje, u čemu vide njegovu vrijednost te teže li nekim materijalističkim i tradicionalnim stavovima. Radi se o kvantitativnom istraživanju, a podaci su prikupljeni putem anketnog upitnika.

Neprobabilistički prigodni uzorak je obuhvatio 102 ispitanika. Online anketa na platformi Google Forms postavljena je u Facebook grupu „Sveučilište u Zadru (studenti)“. Dakle, kako samo ime kaže, grupa obuhvaća studente Sveučilišta u Zadru te i inače služi za međusobno informiranje studenata i razmjenjivanje mišljenja te studenti nerijetko u nju postavljaju ankete za ispunjavanje i tako prikupljaju podatke za svoja istraživanja. Anketa je postavljena u grupu u rujnu 2020. te su podaci prikupljeni anonimno i iskorišteni su samo za potrebe ovog istraživanja.

Prvi dio ankete je sadržavao sociodemografska pitanja – studijsku grupu, godinu studija na kojoj se ispitanik/ca trenutno nalazi, koliko godina ispitanik/ca ima te kojeg je spola. Zatim su ispitanici/ce bili upitani o najvišem stupnju obrazovanja kojeg su stekli njihovi otac i majka, kojoj skupini pripadaju njihova zanimanja te koliki su njihovi mjesečni prihodi. Postavljena su i pitanja o mjesečnim primanjima koje imaju ispitanici/ce, veličini mjesta iz kojeg dolaze te koliki im je prosjek ocjena na studiju. Drugi dio ankete odnosio se na tvrdnje o visokom obrazovanju. Dio tvrdnji je preuzet iz istraživanja koje je provela Zmijarević (2014) na Sveučilištu u Zadru. Ponuđeno je trinaest tvrdnji o visokom obrazovanju za koje su ispitanici/ce trebali odrediti u kojoj mjeri se slažu s tim tvrdnjama na skali od „uopće se ne slažem“ do „u potpunosti se slažem“. Šest tvrdnji se odnosilo na ekstrinzične vrijednosti, a sedam na intrinzične vrijednosti visokog obrazovanja. Zatim je postavljeno dvanaest tvrdnji koje su preuzete iz Inglehartovog indeksa tradicionalnih vrijednosti i vrijednosti opstanka i materijalističkih vrijednosti. Ispitanici su također trebali označiti stupanj slaganja s tvrdnjama.

6. Rezultati i rasprava

6.1. Sociodemografska obilježja studenata

Ovo istraživanje je obuhvatilo 102 ispitanika, 88 ženskih i 14 muških. Više je ispitanica, nego ispitanika, no to odražava omjer studentica i studenata na Sveučilištu. Dobni raspon ispitanika je od 18 do 27 godina, a najviše ih ima 22 godine. Ispitanici su na raznim studijskim kombinacijama jer se za potrebe ovog istraživanja studijske grupe nisu uzimale u obzir. Nadalje, u istraživanju su sudjelovali studenti preddiplomske i diplomske razine, a najviše ih je trenutno na trećoj godini studija.

Kada se radi o sociodemografskim karakteristikama (Tablica 1), ispitanici su upitani o stupnju obrazovanja svojih oca i majke. Ponuđeno im je dvanaest mogućih odgovora. U tablici je vidljivo kako većina roditelja ima srednju stručnu spremu, a nešto manje ih ima završen visoki stupanj obrazovanja. Najmanje roditelja ima nižu stručnu spremu. Po pitanju skupine zanimanja u koju spadaju zanimanja očeva i majki, najviše ih je radnika i službenika s nižom i srednjom stručnom spremom, a najmanje ih se bavi slobodnom profesijom (umjetnošću, novinarstvom, itd). Kada se radi o mjesečnim primanjima roditelja, vidi se kako većina roditelja srednje visoka primanja na skali. Najmanje ih ima primanja do 2000 kn, a dosta studenata se izjasnilo kako ne zna kolika su primanja njihovih očeva i majki. Nakon pitanja o sociodemografskim obilježjima roditelja, uslijedilo je pitanje o primanjima samih studenata. Najviše studenata ima na raspolaganju do 1000 kn mjesečno, a nekolicini njih su primanja u rasponu od 3001 kn i više.

Tablica 1. Sociodemografska obilježja ispitanika

		N	%
Spol	M	14	13,7
	Ž	88	86,3
Dob	18	3	2,9
	19	4	3,9
	20	5	4,9
	21	17	16,7
	22	39	38,2
	23	24	23,5
	24	8	7,8
	25	1	1
	27	1	1

Godina studija	1	8	7,8
	2	10	9,8
	3	45	44,1
	4	19	18,6
	5	20	19,6
Prosjek ocjena	2.0-2.4	1	1
	2.5-3.4	18	17,6
	3.5-4.4	68	66,7
	4.5 i više	15	14,7
Veličina mjesta	Manje od 5 000	40	39,2
	5 001-10 000	20	19,6
	10 001-50 000	24	23,5
	50 001-100 000	10	9,8
	100 001-250 000	6	5,9
	Više od 250 001	2	2
Mjesečna primanja studenta	Do 1 000 kn	32	31,4
	1 001-2 000 kn	28	27,5
	2 001-3 000 kn	25	24,5
	3 001-4 000 kn	6	5,9
	4 001-5 000 kn	5	4,9
	5 001 kn i više	6	5,9
Obrazovanje otac	Završena osnovna škola	10	9,8
	Trogodišnja srednja škola	22	21,6
	Četverogodišnja strukovna škola	38	37,3
	Gimnazija	4	3,9
	Viša ili visoka škola	8	7,8
	Fakultet	17	16,7
	Umjetnička akademija	0	0
	Magisterij znanosti ili struke	2	2
	Doktorat znanosti	1	1

Obrazovanje majka	Završena osnovna škola	8	7,8
	Trogodišnja srednja škola	16	15,7
	Četverogodišnja strukovna škola	47	46,1
	Gimnazija	6	5,9
	Viša ili visoka škola	6	5,9
	Fakultet	12	11,8
	Umjetnička akademija	1	1
	Magisterij znanosti ili struke	6	5,9
	Doktorat znanosti	0	0
	Zanimanje otac	Poljoprivrednici	5
Radnici		30	29,4
Službenici s nižom i srednjom stručnom spremom		22	21,6
Službenici s visokom stručnom spremom (profesor, inženjer, liječnik, itd.)		16	15,7
Rukovodeći službenici		3	2,9
Slobodna profesija (umjetnik, novinar)		0	0
Samostalno obavljanje posla (obrtnik, trgovac, taksist)		7	6,9
Oružane snage/vojska/policija		6	5,9
Privatni poduzetnici i vlasnici		10	9,8
Bez zanimanja		3	2,9
Zanimanje majka	Poljoprivrednici	4	3,9
	Radnici	22	21,6

	Službenici s nižom i srednjom stručnom spremom	30	29,4
	Službenici s visokom stručnom spremom (profesor, inženjer, liječnik, itd.)	17	16,7
	Rukovodeći službenici	3	2,9
	Slobodna profesija (umjetnik, novinar)	1	1
	Samostalno obavljanje posla (obrtnik, trgovac, taksist)	10	9,8
	Oružane snage/vojska/policija	0	0
	Privatni poduzetnici i vlasnici	5	4,9
	Bez zanimanja	10	9,8
Primanja otac	0-2 000 kn	8	7,8
	2 001-4 000 kn	16	15,7
	4 001-6 000 kn	22	21,6
	6 001-8 000 kn	20	19,6
	8 001 kn i više	22	21,6
	Ne znam	14	13,7
Primanja majka	0-2 000 kn	14	13,7
	2 001-4 000 kn	18	17,6
	4 001-6000 kn	25	24,5
	6 001-8 000 kn	22	21,6
	8 001 kn i više	5	4,9
	Ne znam	18	17,6

6.2. Vrijednosne orijentacije studenata prema visokom obrazovanju

U ovom poglavlju će se govoriti o vrijednosnim orijentacijama prema visokom obrazovanju te tvrdnjama koje su ispitanicima bile postavljene u upitniku. Postavljeno je trinaest tvrdnji za koje su ispitanici trebali označiti koliko se slažu s tvrdnjama na skali od 1 – uopće se ne slažem do 5 – u potpunosti se slažem. Šest tvrdnji označava ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja, a sedam intrinzične (Tablica 2). U ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja spadaju sljedeće tvrdnje: „Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža.“, „Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.“, „Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.“, „Obrazovanje je važno kako bi mladima omogućilo bolji materijalni standard (bolje plaćen posao, veći stan).“, „Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.“, „Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci“. Ostale tvrdnje navedene u tablici spadaju u intrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.

Tablica 2. Stupanj slaganja s tvrdnjama o visokom obrazovanju

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža.	1,97%	10,78%	19,61%	50,98%	16,67%
Obrazovanje omogućuje stjecanje novih znanja i razvijanje sposobnosti pojedinaca.	0%	2,94%	2,94%	32,35%	61,77%
Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.	10,78%	17,65%	33,33%	26,47%	11,76%
Obrazovanje je važno za intelektualni napredak osobe.	0%	0,99%	6,78%	33,33%	58,82%
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.	20,59%	34,31%	29,41%	12,75%	2,94%
Obrazovanje je važno za razvoj osobnog identiteta.	0%	1,96%	7,84%	44,12%	46,08%
Obrazovanje je važno kako bi mladima omogućilo bolji materijalni standard (bolje plaćeni posao, veći stan).	0%	3,92%	23,53%	44,12%	28,43%

Obrazovanje mladima omogućuje lakše i bolje prilagođavanje čestim promjenama (ekonomskim, tehnološkim, društvenim) u današnjem društvu.	0,98%	3,92%	22,55%	46,08%	26,47%
Obrazovanje mladima omogućuje da se lakše uklope u društvo u kojem žive.	2,94%	15,69%	25,49%	40,2%	15,69%
Obrazovanje omogućuje razvoj društvene odgovornosti i interesa mladih za sudjelovanje u političkom i društvenom životu.	0,98%	6,86%	21,57%	43,14%	27,45%
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.	42,16%	28,43%	17,65%	9,8%	1,96%
Obrazovanje omogućuje uspješnije rješavanje životnih problema općenito (na poslu, u obitelji, u odnosu s drugima).	8,82%	15,69%	38,24%	25,49%	11,76%
Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci.	27,45%	33,33%	23,53%	12,75%	2,94%

Kada je riječ o stupnju slaganja s navedenim tvrdnjama u tablici, većina ispitanika se uglavnom ili u potpunosti složila s njima. Za tvrdnje „Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.“ (M=3,1) te „Obrazovanje omogućuje uspješnije rješavanje životnih problema općenito (na poslu, u obitelji, u odnosu s drugima)“ (M=3,2), ispitanici su većinom označili odgovor „niti se slažem, niti se ne slažem“. Tvrdnje s kojima se ispitanici većinski nisu složili su: „Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.“ (M=2,4), „Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.“ (M=2,0) te „Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci.“ (M=2,3).

Iz navedenih nalaza može se zaključiti da diploma, dobivanje dobrog posla i dobivanje posla u struci nisu najvažnije vrijednosti visokog obrazovanja za studente Sveučilišta u Zadru. Oni smatraju kako visoko obrazovanje općenito pomaže pojedincu pri razvijanju vlastitih sposobnosti i stjecanju znanja, kako potiče intelektualni napredak osobe te pomaže pojedincu pri stvaranju vlastitog identiteta. Ono im daje mogućnost da se prilagode društvenim promjenama te da se lakše uklope u društvo u kojem žive. Osim toga, smatraju da visoko obrazovanje omogućuje i bolji materijalni standard u budućnosti te da visoko obrazovane osobe

moгу imati bolji društveni položaj i prestiž u društvu. Na temelju toga, može se ustanoviti mješovita orijentacija studenata po pitanju vrijednosti visokog obrazovanja, uz ipak malo veće prihvaćanje intrinzičnih vrijednosti.

6.3. Stavovi prema određenim tradicionalnim i materijalističkim vrijednostima

Zadnji dio upitnika se odnosio na tvrdnje koje su za potrebe ovog istraživanja preuzete iz teorije društvenog razvitka na temelju istraživanja „World Values Survey“. Tvrdnje se nalaze u indeksu tradicionalnih vrijednosti te u indeksu vrijednosti opstanka (materijalističkih vrijednosti) (Inglehart i Welzel, 2007). One su poslužile kako bi se uvidjeli stavovi ispitanika po pitanju religioznosti, naglašavanju važnosti ekonomske sigurnosti i još nekih tradicionalnih stavova. Ispitanici su trebali označiti svoj stupanj slaganja s navedenim tvrdnjama na skali od 1 – uopće se ne slažem do 5 – u potpunosti se slažem (Tablica 3).

Tablica 3. Slaganje s tvrdnjama koje se odražavaju tradicionalne vrijednosti

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Bog mi je vrlo važan u životu.	14,71%	7,84%	15,69%	18,63%	43,14%
Za dijete je važnije da se nauči poslušnosti i religijskoj vjeri, nego neovisnosti i odlučnosti.	27,45%	33,33%	23,53%	11,76%	3,92%
Pobačaj nikad nije opravdan.	40,2%	13,73%	23,53%	6,86%	15,69%
Osjećam snažan nacionalni ponos.	10,78%	17,64%	33,33%	32,35%	5,88%
Redovito odlazim u crkvu.	27,45%	19,61%	20,59%	13,73%	18,63%
Rijetko razgovaram o politici.	11,76%	16,67%	29,59%	25,49%	25,49%
Nikad ne bih potpisao/la peticiju.	50,99%	21,57%	23,53%	2,94%	0,98%
Važnija mi je ekonomska i fizička sigurnost, nego kvaliteta života i rad na sebi.	27,45%	37,25%	31,37%	2,94%	0,98%
Vrlo sam oprezan/na kad se radi o povjerenju u ljude.	1,96%	4,9%	20,59%	38,24%	34,31%

Homoseksualnost nikad nije opravdana.	53,92%	10,78%	22,55%	4,9%	7,84%
Pri traženju posla važniji su mi dobar prihod i sigurno radno mjesto, nego osjećaj postignuća i rad s ljudima koji mi se sviđaju.	12,75%	34,31%	34,31%	13,73%	4,9%
Prijatelji nisu naročito važni u životu.	86,27%	8,82%	2,94%	1,96%	0%

Tvrdnje s kojima su se ispitanici u većoj mjeri složili su: „Bog mi je vrlo važan u životu.“ (M=3,7) te „Vrlo sam oprezan/na kad se radi o povjerenju u ljude.“ (M=3,9). Za tvrdnje „Osjećam snažan nacionalni ponos.“ (M=3,1) te „Rijetko razgovaram o politici.“ (M=3,4) ističe se odgovor „Niti se slažem, niti se ne slažem“. S ostalim tvrdnjama se ispitanici više nisu složili, nego što jesu. Za tvrdnju „Prijatelji nisu naročito važni u životu“ 86,27% ispitanika se uopće nije složilo s tom tvrdnjom (M=1,2) te se zbog ovako asimetrične distribucije odgovora, ova tvrdnja nije koristila u daljnjim analizama.

Dakle unatoč većinskom neslaganju s navedenim tvrdnjama, ispitanici su se ipak većinski složili s dvije tvrdnje. Više njih naznačilo kako im je Bog vrlo važan u životu te da su oprezni kada je riječ o povjerenju u ljude.

6.4. Testiranje hipoteza

H1: Postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama studenata prema visokom obrazovanju s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja.

Kako bi se testirala ova hipoteza proveden je t-test. Kao nezavisne varijable zasebno su uzeti stupanj obrazovanja oca i stupanj obrazovanja majke, a zavisne varijable su bile tvrdnje o visokom obrazovanju. Ustanovljeno je da nema statistički značajne razlike između stupnja obrazovanja oca i vrijednosnih orijentacija studenata prema visokom obrazovanju. Potvrđena je statistički značajna razlika između stupnja obrazovanja majke i varijable „Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci“, ali ta je razlika vrlo mala ($t=2,045$, $p=0,04$). Studenti čije majke imaju niži stupanj obrazovanja više naglašavaju tu vrijednosti, nego studenti čije majke imaju viši stupanj obrazovanja. Razlika u prosječnim vrijednostima grupa je vrlo mala. Slijedom toga, prva hipoteza se može odbaciti te se može reći da nema statistički značajne

razlike između stupnja obrazovanja oca i vrijednosnih orijentacija studenata prema visokom obrazovanju kada su u pitanju ekstrinzične, odnosno intrinzične vrijednosti istog. Međutim, statistički značajna razlika se jest potvrdila na tvrdnji „Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci“ kada je u pitanju stupanj obrazovanja majke (Tablica 4; Tablica 5).

Tablica 4. Razlike u vrijednosnim orijentacijama s obzirom na stupanj obrazovanja oca

Vrijednost	Niža i srednja SS	Viša i visoka SS	t	df	p
	M	M			
Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža.	3,6	3,9	-1,063	100	0,290
Obrazovanje omogućuje stjecanje novih znanja i razvijanje sposobnosti pojedinaca.	4,5	4,6	-1,008	100	0,316
Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.	3,1	3,1	0,004	100	0,997
Obrazovanje je važno za intelektualni napredak osobe.	4,5	4,4	0,660	100	0,511
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.	2,5	2,3	0,650	100	0,517
Obrazovanje je važno za razvoj osobnog identiteta.	4,4	4,3	0,813	100	0,418
Obrazovanje je važno kako bi mladima omogućilo bolji materijalni standard (bolje plaćeni posao, veći stan).	4,0	4,0	0,048	100	0,962
Obrazovanje mladima omogućuje lakše i bolje prilagođavanje čestim promjenama (ekonomskim, tehnološkim, društvenim) u današnjem društvu.	4,0	3,7	1,581	100	0,117
Obrazovanje mladima omogućuje da se lakše uklope u društvo u kojem žive.	3,6	3,4	0,860	100	0,392
Obrazovanje omogućuje razvoj društvene odgovornosti i interesa mladih za sudjelovanje u političkom i društvenom životu.	3,9	3,8	0,958	100	0,341
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.	2,0	2,1	-0,555	100	0,580
Obrazovanje omogućuje uspješnije rješavanje problema općenito (na	3,2	3,1	0,478	100	0,634

poslu, u obitelji, u odnosu s drugima).					
Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci.	2,4	2,0	1,738	100	0,085

Tablica 5. Razlike u vrijednosnim orijentacijama s obzirom na stupanj obrazovanja majke

Vrijednost	Niža i srednja SS	Viša i visoka SS	t	df	p
	M	M			
Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža.	3,6	3,9	-1,125	100	0,263
Obrazovanje omogućuje stjecanje novih znanja i razvijanje sposobnosti pojedinaca.	4,5	4,7	-1,242	100	0,217
Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.	3,1	3,2	-0,654	100	0,515
Obrazovanje je važno za intelektualni napredak osobe.	4,5	4,6	-1,203	100	0,231
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.	2,4	2,5	-0,266	100	0,791
Obrazovanje je važno za razvoj osobnog identiteta.	4,3	4,6	-1,776	100	0,079
Obrazovanje je važno kako bi mladima omogućilo bolji materijalni standard (bolje plaćeni posao, veći stan).	4,0	3,9	0,630	100	0,531
Obrazovanje mladima omogućuje lakše i bolje prilagođavanje čestim promjenama (ekonomskim, tehnološkim, društvenim) u današnjem društvu.	3,9	4,0	-0,458	100	0,648
Obrazovanje mladima omogućuje da se lakše uklope u društvo u kojem žive.	3,5	3,6	-0,333	100	0,740
Obrazovanje omogućuje razvoj društvene odgovornosti i interesa mladih za sudjelovanje u političkom i društvenom životu.	3,9	3,8	0,573	100	0,568

Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.	2,1	1,9	0,686	100	0,494
Obrazovanje omogućuje uspješnije rješavanje problema općenito (na poslu, u obitelji, u odnosu s drugima).	3,2	3,2	-0,016	100	0,987
Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci.	2,4	1,9	2,045	100	0,043

H2: Postoji statistički značajna razlika u vrijednosnim orijentacijama studenata prema visokom obrazovanju s obzirom na mjesečna primanja studenata.

Na početku ovog rada je bilo govora o važnosti ekonomske sigurnosti koja dovodi do odmaka od tradicionalnih vrijednosti i vrijednosti opstanka. Također se govorilo o ekstrinzičnim i intrinzičnim vrijednostima obrazovanja. Slijedom toga, ovom hipotezom se željelo provjeriti postoji li statistički značajna razlika između studenata u vrijednosnim orijentacijama prema visokom obrazovanju s obzirom na njihova mjesečna primanja. Kao nezavisna varijabla su uzeta mjesečna primanja studenata, a kao zavisna varijabla tvrdnje o visokom obrazovanju. Za niža primanja su uzeti odgovori „Do 1000 kn“ i „1001-2000kn“. Za viši budžet su uzeti odgovori „2001-3000kn“, „3001-4000kn“, „4001-5000kn“ i „5001 kn i više“. Za analizu podataka je korišten t-test na razini statističke značajnosti $p < 0,05$.

Ispostavilo se da postoji statistički značajna razlika u dvije tvrdnje: „Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža“ te „Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla“ Naime, obje grupe studenata se slažu s ovim tvrdnjama, međutim studenti s nižim mjesečnim primanjima ih više naglašavaju (Tablica 6). Stoga se ova hipoteza djelomično može potvrditi te se može reći da studenti Sveučilišta u Zadru koji imaju manje novca na raspolaganju u većoj mjeri naglašavaju određene ekstrinzične vrijednosti obrazovanja. Oni smatraju da im visoki stupanj obrazovanja treba donijeti bolji društveni položaj i prestiž te u većoj mjeri naglašavaju važnost dobivanja dobrog posla nakon završetka fakulteta, nego studenti čija su mjesečna primanja viša.

Tablica 6. Razlike u stavovima prema visokom obrazovanju s obzirom na mjesečna primanja studenata

Vrijednost	studenata		t	df	p
	Niža primanja	Viša primanja			
	M	M			
Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža.	3,9	3,5	2,152	100	0,034
Obrazovanje omogućuje stjecanje novih znanja i razvijanje sposobnosti pojedinaca.	4,6	4,4	1,372	100	0,173
Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.	3,1	3,1	0,110	100	0,913
Obrazovanje je važno za intelektualni napredak osobe.	4,5	4,4	0,745	100	0,458
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.	2,6	2,2	2,049	100	0,043
Obrazovanje je važno za razvoj osobnog identiteta.	4,4	4,2	1,347	100	0,181
Obrazovanje je važno kako bi mladima omogućilo bolji materijalni standard (bolje plaćeni posao, veći stan).	4,0	4,0	0,178	100	0,859
Obrazovanje mladima omogućuje lakše i bolje prilagođavanje čestim promjenama (ekonomskim, tehnološkim, društvenim) u današnjem društvu.	4,0	3,9	0,476	100	0,635
Obrazovanje mladima omogućuje da se lakše uklope u društvo u kojem žive.	3,6	3,4	0,678	100	0,499
Obrazovanje omogućuje razvoj društvene odgovornosti i interesa mladih za sudjelovanje u političkom i društvenom životu.	3,9	3,8	0,730	100	0,467

Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.	2,0	2,0	-0,106	100	0,916
Obrazovanje omogućuje uspješnije rješavanje problema općenito (na poslu, u obitelji, u odnosu s drugima).	3,2	3,1	0,496	100	0,621
Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci.	2,2	2,4	0,900	100	0,370

H3: Studentima koji su religiozni su važnije ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.

Treća hipoteza pretpostavlja smjer povezanosti nekih tradicionalnih vrijednosti u životu i vrijednosti visokog obrazovanja kod studenata. Pretpostavlja da su studentima koji teže tradicionalnim uvjerenjima važnije ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja (npr. naglašavanje važnosti dobrog zaposlenja, dobivanja dobre plaće nakon završetka studija, itd). Za testiranje ove hipoteze korišten je Spearmanov koeficijent korelacije na razini statističke značajnosti $p < 0,05$.

Pokazalo se da studenti koji naglašavaju važnost Boga te redovito odlaze u crkvu, naglašavaju i važnost boljeg položaja i većeg prestiža u društvu ($\rho = 0,24$) / ($\rho = 0,21$). Također, oni studenti koji smatraju da se djecu treba odgajati u religijskoj vjeri, isto tako naglašavaju važnost društvenog položaja i prestiža ($\rho = 0,25$) te vrijednost obrazovanja vide u boljem materijalnom standardu u budućnosti ($\rho = 0,30$). Ipak, ispitanici koji su naglasili važnost religijskog odgoja, smatraju da je obrazovanje važno i radi intelektualnog napretka osobe ($\rho = 0,20$).

Studenti koji redovito odlaze u crkvu smatraju i da im obrazovanje treba omogućiti bolji materijalni standard u budućnosti ($\rho = 0,27$) te se ne slažu da je danas bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan ($\rho = -0,28$), nego smatraju da je upravo obrazovanje faktor koji omogućuje lakše uklapanje u društvo u kojem žive ($\rho = 0,22$) (Tablica 7).

Testiranjem ove hipoteze može se zaključiti da studenti koji su religiozni zaista više naglašavaju određene ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja. Oni u većoj mjeri naglašavaju važnost društvenog položaja i prestiža te smatraju da je visoko obrazovanje važno radi boljeg materijalnog standarda u budućnosti. Ipak, postoje i oprečnosti u razmišljanjima kod

studentata pa tako oni koji su naglasili da redovito idu u crkvu, smatraju da je bolje biti visoko obrazovan, nego snalažljiv, bogat ili politički podoban te da im upravo visoko obrazovanje omogućuje lakše prilagođavanje u društvu. Stoga se može reći da su studenti, bez obzira na religioznost, mješovito vrijednosno orijentirani prema visokom obrazovanju te naglašavaju i njegove intrinzične i ekstrinzične vrijednosti.

Tablica 7. Korelacijska matrica vrijednosti visokog obrazovanja i tradicionalnih vrijednosti u životu

	Bog	Odgoj	Pobačaj	Ponos	Crkva	Politika
Prestiž	0,24	0,25	0,18	0,17	0,21	0,16
Znanje	0,15	0,17	0,00	0,10	0,13	0,02
Bogatstvo	-0,18	-0,18	-0,10	-0,11	-0,28	-0,15
Intelekt	0,12	0,20	-0,02	0,04	0,16	-0,01
Dobar posao	0,04	0,15	0,21	0,11	0,16	0,13
Identitet	0,15	0,12	-0,03	0,08	0,19	-0,05
Standard	0,12	0,30	0,04	0,15	0,27	0,19
Prilagodba	0,12	0,11	0,03	0,09	0,18	-0,09
Uklapanje	0,11	0,18	0,09	0,10	0,22	0,04
Politika i društvo	-0,03	0,11	0,05	-0,04	0,11	-0,12
Diploma	-0,02	0,02	0,15	-0,02	0,03	0,11
Rješavanje problema	0,13	0,18	0,02	0,11	0,13	-0,08
Posao u struci	0,06	0,14	0,14	0,13	0,02	0,03

H4: Studentima koji teže ekonomskoj sigurnosti su važnije ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.

Ova hipoteza pretpostavlja da studenti koji naglašavaju važnost ekonomske sigurnosti ispred samoaktualizacije i kvalitete života, u većoj mjeri teže ekstrinzičnim vrijednostima visokog obrazovanja. Za testiranje hipoteze je također korišten Spearmanov koeficijent korelacije na razini statističke značajnosti $p < 0,05$.

Studenti koji naglašavaju važnost ekonomske sigurnosti, ispred kvalitete života i rada na sebi, vrijednost visokog obrazovanja vide u dobivanju dobrog posla ($\rho = 0,29$). Tu vrijednost naglašavaju i oni kojima je pri traženju posla važniji dobar prihod i sigurno radno mjesto, nego osjećaj postignuća i rad s ljudima koji im se sviđaju ($\rho = 0,31$) isto kao što smatraju da je danas bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan ($\rho = 0,26$) (Tablica 8).

Dakle, studenti kojima su važnije materijalističke vrijednosti u životu, više naglašavaju ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja. Zbog toga se ova hipoteza može prihvatiti te se može reći da su studentima kojima su važnije materijalističke vrijednosti u životu važnije određene ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.

Tablica 8. Korelacijska matrica vrijednosti visokog obrazovanja i materijalističkih vrijednosti u životu

	Peticije	Sigurnost	Povjerenje	Homoseksualnost	Prihodi	Prijatelji
Prestiž	-0,18	-0,04	-0,07	0,06	0,05	-0,13
Znanje	0,08	-0,13	0,03	-0,03	-0,08	-0,11
Bogatstvo	-0,03	0,02	-0,00	-0,19	0,26	0,08
Intelekt	0,05	-0,05	0,06	-0,08	0,10	-0,14
Dobar posao	0,09	0,29	-0,16	0,16	0,31	0,23
Identitet	-0,12	-0,09	0,13	-0,15	-0,10	-0,18
Standard	0,08	0,04	0,07	-0,01	0,10	0,01
Prilagodba	0,03	0,02	0,05	-0,20	0,04	-0,08
Uklapanje	0,13	0,09	0,01	0,06	0,16	-0,14
Politika i društvo	-0,14	-0,02	0,03	-0,11	0,12	-0,18
Diploma	0,11	0,14	-0,11	0,18	0,19	0,13
Rješavanje problema	0,14	0,08	0,13	0,11	0,05	-0,05
Posao u struci	-0,01	0,15	-0,03	0,16	0,16	0,27

6.5. Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je saznati kakve vrijednosne orijentacije studenti Sveučilišta u Zadru imaju prema visokom obrazovanju. To se željelo vidjeti na način da se pokuša uvidjeti postoji li razlika između studenata s obzirom na njihova mjesečna primanja i stupanj obrazovanja roditelja u njihovim vrijednosnim orijentacijama prema visokom obrazovanju. Također se pokušala utvrditi povezanost između naglašavanja nekim tradicionalnih i materijalističkih vrijednosti te vrijednosti visokog obrazovanja. Utvrđena je mješovita vrijednosna orijentacija prema visokom obrazovanju jer su studenti naglasili važnost nekih ekstrinzičnih vrijednosti poput omogućavanja boljeg društvenog položaja i prestiža i osiguravanja boljeg materijalnog standarda u budućnosti. Međutim, studenti smatraju da je visoko obrazovanje važno i radi razvijanja njihovih znanja i sposobnosti, intelektualnog napretka, razvoja osobnog identiteta, prilagođavanja društvenim promjenama te razvoja

interesa za participaciju u društvenom i političkom životu. Ustanovljeno je kako studenti smatraju važnima i ekstrinzične i intrinzične vrijednosti visokog obrazovanja.

U istraživanju se najprije se pokušala utvrditi razlika u vrijednosnim orijentacijama prema visokom obrazovanju s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja. Prethodna istraživanja pokazuju da osobe čiji roditelji imaju niži stupanj obrazovanja, imaju veću potrebu za naglašavanjem važnosti materijalnih dobara, nego osobe čiji roditelji imaju viši stupanj obrazovanja. Obiteljsko okruženje je veoma bitno pri stvaranju sustava vrijednosti (Chaplin, John 2007, prema Likitapiwat, Sereetrakul i Wichadee, 2014). Ipak, ti rezultati nisu konzistentni jer neka istraživanja pokazuju da i osobe čiji su roditelji stekli višu razinu obrazovanja vjeruju kako su novac i posjedovanje materijalnih dobara pokazatelj uspješnosti jer pokušavaju slijediti primjer svojih roditelja i njihove uspjehe (Bandura, 1977, Likitapiwat, Sereetrakul i Wichadee, 2014). Dakle, bez obzira na stupanj obrazovanja roditelja, ova istraživanja pokazuju da njihova djeca smatraju da su materijalna dobra važna te da su pokazatelj uspješnosti.

Istraživanje koje su proveli Dedić i Jokić 2014. godine pokazalo je kako je stupanj obrazovanja roditelja općenito povezan sa željom da njihova djeca uopće idu na fakultet. U obiteljima gdje barem jedan roditelj ili oba imaju višu ili visoku stručnu spremu, preko 80% roditelja je očekivalo od svoje djece da će biti visokoobrazovani. U tom istraživanju, ispitanici su se izjasnili kako je obrazovanje ključno za kvalitetan život, dobra primanja i napredak pojedinca u društvu. Ustanovljeno je kako učenici te vrijednosti smatraju važnima bez obzira koliki je stupanj obrazovanja njihovih roditelja. Gvozdanović (2014) također navodi kako razlozi za studiranje nisu povezani s nekim aspektima obiteljskog socijalnog statusa kao što je stupanj obrazovanja oca, nego s interesima i vrijednostima studenata.

Ovo istraživanje je također pokazalo da studenti Sveučilišta u Zadru bez obzira na stupanj obrazovanja svojih roditelja, naglašavaju da je visoko obrazovanje važno kako bi im u budućnosti omogućilo kvalitetniji život i bolji materijalni standard. Uz to, smatraju da kroz proces obrazovanja intelektualno napreduju, razvijaju sposobnosti za sudjelovanje u društvenom i političkom životu te da se generalno lakše mogu uklopiti u društvo u kojem žive. Dakle, po pitanju važnosti stupnja obrazovanja roditelja, ispostavilo se da ono nema bitan utjecaj na vrijednosne orijentacije koje studenti imaju prema visokom obrazovanju.

Ljudi koji su materijalistički orijentirani imaju potrebu za pronalaženjem materijalnih dobara kako bi bili sretni (Ger i Belk, 1996, prema Cemalcilar i Karabati, 2010). Istraživanje

koje su proveli Likitapiwat, Sereetrakul i Wichadee, 2014. je pokazalo kako učenici koji dolaze iz siromašnijih obitelji u većoj mjeri naglašavaju važnost posjedovanja materijalnih dobara, nego učenici čije obitelji imaju više novca. Razlog tomu je činjenica da su ljudi koji imaju manje novca i koji dolaze iz siromašnijih obitelji, više materijalistički orijentirani (Richins, 2011; Chan i Cai Zhang, 2007, prema Likitapiwat, Sereetrakul i Wichadee, 2014).

Istraživanje koje je provedeno na Sveučilištu u Zagrebu i Sveučilištu u Rijeci pokazalo je kako su studentima, čije su primarne potrebe u većoj mjeri zadovoljene, bitnije intrinzične vrijednosti, odnosno podjednako su im bitne i intrinzične i ekstrinzične vrijednosti, dok su studentima čije su primarne potrebe manje zadovoljene važnije ekstrinzične vrijednosti (Brdar, Miljković i Rijavec, 2009).

Slijedom toga, drugom hipotezom u ovom istraživanju se željelo provjeriti postoji li statistički značajna razlika u težnji određenom skupu vrijednosti s obzirom na količinu novca koju studenti imaju na raspolaganju. Utvrđeno je kako ne postoji statistički značajna razlika. Studenti većinom naglašavaju i ekstrinzične i intrinzične vrijednosti visokog obrazovanja. Za njih ono predstavlja i put ka bolje plaćenom poslu, većem prestižu i boljem položaju u društvu, ali isto tako smatraju važnima intelektualni napredak tijekom procesa obrazovanja, učenje kako se prilagoditi u društvu te da im ono može pomoći da općenito lakše rješavaju neke životne probleme. Dakle, testiranje ove hipoteze, kao i prethodne, pokazuje da su studenti mješovito vrijednosno orijentirani prema visokom obrazovanju.

Trećom hipotezom se željelo vidjeti postoji li statistički značajna povezanost između religioznosti kod ispitanika i naglašavanja ekstrinzičnih vrijednosti visokog obrazovanja. Inglehart i Welzel (2007) navode kako je u razvijenim društvima odmak od tradicionalnih vrijednosti vidljiv u prestanku naglašavanja važnosti tradicionalnih religijskih normi te da do takvih promjena dolazi zbog društveno-ekonomskog razvoja i sve veće razine naobrazbe.

Istraživanje koje su proveli Milavić, Sinovčić i Trut (2015) pokazuje kako je kod splitskih srednjoškolaca utvrđena povezanost između religioznosti i stavova o nacionalizmu s prisustvom postmaterijalističkih vrijednosti. Oni učenici koji imaju negativan stav o nacionalizmu u većoj mjeri naglašavaju postmaterijalističke vrijednosti. Također, i oni učenici koji su religiozniji više su postmaterijalistički vrijednosno orijentirani. Autori ovakvu pojavu objašnjavaju pomoću Inglehartove i Welzelove teorije (2007) koji kažu kako su težnja za ravnopravnošću spolova i tolerancija stranaca dvije glavne odrednice vrijednosnih promjena u postindustrijskim društvima. Kada se radi o religioznosti, ona je duboko ukorijenjena u društvo

te ne može tako lako nestati, samo dolazi do promjene njezine funkcije. Ona se mijenja od institucionaliziranog prema individualiziranom obliku (Inglehart, Welzel, 2007, prema Milavić, Sinovčić i Trut, 2015).

U ovom istraživanju se ispostavilo da je kod određenih studenata stvarno prisutna povezanost između religioznosti (važnosti Boga u životu ispitanika i redovitog posjećivanja crkve) s naglašavanjem važnosti dobrog materijalnog standarda i dobrog posla. Međutim, naglasili su i važnost intelektualnog napretka i sposobnosti uklapanja u društvo u kojem žive. S obzirom na to i kod ove se hipoteze pokazalo da su studenti mješovito vrijednosno orijentirani te su im važne i ekstrinzične i intrinzične vrijednosti visokog obrazovanja bez obzira na važnost religioznosti.

Testiranjem četvrte hipoteze ustanovljena je povezanost između naglašavanja materijalističkih vrijednosti u životu i ekstrinzičnih vrijednosti u visokom obrazovanju. Razlog tomu može biti što studenti još nisu zadovoljili sve svoje materijalne potrebe te očekuju da će im visoki stupanj obrazovanja u tome pomoći, a to su pokazala i neka prethodna istraživanja koja su prethodno navedena u ovom radu, a koja pokazuju kako mladi naglašavaju ekstrinzične vrijednosti visokog obrazovanja. Istraživanja pokazuju da je obrazovanje mladima važno ponajviše radi poboljšanja mogućnosti zaposlenja i osiguravanja egzistencije (Bouillet, Gvozdanović, Ilišin i Potočnik, 2013; Dedić i Jokić, 2014).

7. Zaključak

Ovaj rad prikazuje rezultate istraživanja o vrijednosnim orijentacijama studenata i studentica Sveučilišta u Zadru prema visokom obrazovanju, razlike u njihovim orijentacijama kad je u pitanju socioekonomski status te povezanost njihovih orijentacija s religioznošću i materijalističkim vrijednostima u životu. Dio rezultata je u skladu s prethodnima studijama jer se u određenim slučajevima vidi razlika u vrijednosnim orijentacijama studenata s obzirom na njihova mjesečna primanja i stupanj obrazovanja majke. Ipak, ta razlika je mala te je kod studenata vidljivo miješanje ekstrinzičnih i intrinzičnih vrijednosti visokog obrazovanja. Također, ni religioznost ne igra veliku ulogu u pogledu na visoko obrazovanje. Jedino naglašavanje materijalističkih vrijednosti u životu jest povezano s nekim ekstrinzičnim vrijednostima visokog obrazovanja. Studenti na visoko obrazovanje gledaju i kroz ekstrinzičnu i kroz intrinzičnu prizmu uslijed čega se može zaključiti da ono za studente obavlja više zadaća. Priprema ih na svijet rada i treba im omogućiti bolje poslove, više materijalnih dobara te bolji društveni položaj, ali im treba omogućiti i razvijanje sposobnosti, shvaćanje pojedinačne uloge u napretku društva, pružiti im mogućnost da budu akteri društva te im pomoći u izgradnji vlastite osobnosti. Razlog tomu može biti što studenti još nisu zadovoljili sve svoje materijalne potrebe te se nadaju da će im visoki stupanj obrazovanja u tome pomoći, ali ipak žive u vremenu u kojem do izražaja dolazi pojedinačna autonomija te su svjesni da mogu biti važni akteri današnjeg društva.

Rezultati ovog istraživanja prikazuju kako studenti Sveučilišta u Zadru gledaju na visoko obrazovanje. S obzirom da je istraživanje provedeno na uzorku od 102 ispitanika, rezultati se ne mogu generalizirati, ali ipak mogu pružiti uvid u vrijednosne orijentacije studenata prema visokom obrazovanju te koje zadatke ono obavlja. Ipak, i nakon ovog istraživanja ostaju otvorena pitanja. Primjerice, ako stupanj obrazovanja roditelja i količina novca kojom studenti raspolažu u najvećoj mjeri nisu povezani s njihovim vrijednosnim orijentacijama, što jest? Stoga, ova tema čini se relevantnom i za daljnja istraživanja s obzirom da su studenti važan segment populacije koji će nakon školovanja pripadati najobrazovanijoj skupini društva te su zbog toga važne i njihove vrijednosne orijentacije.

8. Prilozi

Stavovi studenata Sveučilišta u Zadru prema visokom obrazovanju

Poštovani/e,

ovim istraživanjem se želi doznati kakve stavove studenti/ce Sveučilišta u Zadru imaju prema određenim vrijednostima. Molim Vas da pažljivo pročitate te iskreno odgovorite na svako pitanje. Podaci su potpuno anonimni i koristit će se samo u svrhu pisanja završnog rada. Unaprijed zahvaljujem na strpljenju i vremenu koje ćete utrošiti na ovo istraživanje.

Demografski podaci

1. Molim napišite što studirate:

2. Na kojoj godini studija se trenutno nalazite?

- 1) 1.
- 2) 2.
- 3) 3.
- 4) 4.
- 5) 5.

3. Koliko imate godina?

4. Spol?

- 1) M
- 2) Ž

5. Koji je najviši stupanj obrazovanja koji su stekli Vaš otac i majka?

	Otac	Majka
Bez škole (do 3 razreda)	1	1
Nezavršena osnovna škola	2	2
Završena osnovna škola	3	3
Trogodišnja srednja škola	4	4
Četverogodišnja strukovna škola	5	5
Gimnazija	6	6
Viša ili visoka škola	7	7
Fakultet	8	8
Umjetnička akademija	9	9
Magisterij znanosti ili struke	10	10
Doktorat znanosti	11	11
Ne znam	12	12

6. U koju skupinu pripadaju zanimanja Vašeg oca i majke?

	Otac	Majka
Poljoprivrednici	1	1
Radnici	2	2
Službenici s nižom i srednjom stručnom spremom	3	3
Službenici s visokom stručnom spremom (profesor, inženjer, liječnik, itd)	4	4
Rukovodeći službenici	5	5
Slobodna profesija (umjetnik, novinar)	6	6
Samostalno obavljanje posla (obrtnik, trgovac, taksist)	7	7
Oružane snage/vojska/policija	8	8
Privatni poduzetnici i vlasnici	9	9
Bez zanimanja	10	10

7. Kolika su mjesečna primanja Vaših roditelja?

	Otac	Majka
0-2000 kn	1	1
2001-4000 kn	2	2
4001-6000 kn	3	3
6001-8000 kn	4	4
8001 kn i više	5	5
Ne znam	6	6

8. Koliki je Vaš mjesečni budžet

- 1) Do 1000 kn
- 2) 1001-2000 kn
- 3) 2001-3000 kn
- 4) 3001-4000 kn
- 5) 4001-5000 kn
- 6) 5001 kn i više

9. U kakvom ste naselju živjeli veći dio svog djetinjstva?

- 1) Manjem od 5 000 stanovnika
- 2) Od 5 001 do 10 000 stanovnika
- 3) Od 10 001 do 50 000 stanovnika
- 4) Od 50 001 do 100 000 stanovnika
- 5) Od 100 001 do 250 000 stanovnika
- 6) Više od 250 000 stanovnika

10. Navedite prosjek svih ocjena tijekom studija (ne odnosi se na studente prve godine).

- 1) 2.0-2.4
- 2) 2.5-3.4
- 3) 3.5-4.4
- 4) 4.5-5.0

11. Vrijednosti visokog obrazovanja

Ovdje su navedene neke tvrdnje koje govore o važnosti VISOKOG OBRAZOVANJA danas, molim Vas da zaokružite broj koji izražava Vaše slaganje s navedenim tvrdnjama.

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Obrazovanje je važno radi boljeg društvenog položaja i prestiža.	1	2	3	4	5
Obrazovanje omogućuje stjecanje novih znanja i razvijanje sposobnosti pojedinaca.	1	2	3	4	5
Danas je bolje biti snalažljiv, bogat ili politički podoban, nego visoko obrazovan.	1	2	3	4	5
Obrazovanje je važno za intelektualni napredak osobe.	1	2	3	4	5
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja dobrog posla.	1	2	3	4	5
Obrazovanje je važno za razvoj osobnog identiteta.	1	2	3	4	5
Obrazovanje je važno kako bi mladima omogućilo bolji materijalni standard (bolje plaćeni posao, veći stan).	1	2	3	4	5
Obrazovanje mladima omogućuje lakše i bolje prilagođavanje čestim promjenama (ekonomskim, tehnološkim, društvenim) u današnjem društvu.	1	2	3	4	5
Obrazovanje mladima omogućuje da se lakše uklope u društvo u kojem žive.	1	2	3	4	5
Obrazovanje omogućuje razvoj društvene odgovornosti i interesa mladih za sudjelovanje u političkom i društvenom životu.	1	2	3	4	5
Obrazovanje je važno isključivo radi dobivanja diplome.	1	2	3	4	5

Obrazovanje omogućuje uspješnije rješavanje životnih problema općenito (na poslu, u obitelji, u odnosu s drugima).	1	2	3	4	5
Obrazovanje nije važno ako se osoba ne može zaposliti u struci.	1	2	3	4	5

12. Osobne vrijednosti

Pred Vama se nalazi niz tvrdnji o osobnim vrijednostima. Molim Vas zaokružite broj koji izražava Vaše slaganje s navedenim tvrdnjama.

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
Bog mi je vrlo važan u životu.	1	2	3	4	5
Za dijete je važnije da se nauči poslušnosti i religijskoj vjeri nego neovisnosti i odlučnosti.	1	2	3	4	5
Pobačaj nikad nije opravdan.	1	2	3	4	5
Osjećam snažan nacionalni ponos.	1	2	3	4	5
Redovito odlazim u crkvu.	1	2	3	4	5
Rijetko razgovaram o politici.	1	2	3	4	5
Nikada ne bih potpisao/la peticiju.	1	2	3	4	5
Važnija mi je ekonomska i fizička sigurnost nego kvaliteta života i rad na sebi.	1	2	3	4	5
Vrlo sam oprezan/na kad se radi o povjerenju u ljude.	1	2	3	4	5
Homoseksualnost nikad nije opravdana.	1	2	3	4	5
Pri traženju posla važniji su mi dobar prihod i sigurno radno mjesto, nego osjećaj postignuća i rad s ljudima koji mi se sviđaju.	1	2	3	4	5

Prijatelji nisu naročito važni u životu.	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

Zahvaljujem Vam na trudu i uloženom vremenu!

9. Literatura

Bezinović, Petar i Puzić, Saša (2011). „Regionalne i rodne razlike u vrijednosnim stavovima srednjoškolaca u dvjema hrvatskih županijama: tranzicija, modernizacija i promjene vrijednosti“, *Revija za sociologiju*, 41 (2): 213-238.

Brdar, Ingrid, Miljković, Dubravka i Rijavec, Majda (2009). „Life Goals and Well-Being: Are Extrinsic Aspirations Always Detrimental to Well-Being?“, *Psihologijske teme*, 18 (2): 317-334.

Bouillet, Dejana, Gvozdanić, Anja, Ilišin, Vlasta i Potočnik, Dunja (2013). *Mladi u vremenu krize*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.

Cemalcilar, Zeynep i Karabati, Serdar (2010). „Values, materialism, and well-being: A study with Turkish university students“, *Journal of Economic Psychology*, 31 (1): 624-633.

Cifrić, Ivan (2017). „Društveni kontekst obrazovanja“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, (11): 1-14.

Dević, Ivan, Franc, Renata i Mateša Dević, Renata (2019). „Stabilnost i promjene osobnih i (post)materijalističkih vrijednosti hrvatskih građana“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 29 (2):263-285.

Doolan, Karin i Matković, Teo (2008). „Koga nema? O (ne)jednakim mogućnostima u utrci za akademskim kvalifikacijama u Hrvatskoj“, file:///C:/Users/ivana/Desktop/Zavr%C5%A1ni%20rad,%202020/368446.Doolan_Matkovic_Kolumna.pdf (20.9.2020).

Družinec, Vlatka (2016). „Transfer vrijednosti s roditelja na djecu“, *Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 65 (3): 475-488.

Đurić, Bernarda (2015). „Socioekonomski status roditelja i školski uspjeh učenika“, <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ffri%3A21> (8.9.2020).

Gvozdanić, Anja (2014). „Studenti u reformiranom sustavu visokog obrazovanja“, u: Vlasta Ilišin (ur.). *Sociološki portret hrvatskih studenata*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja: 97-129.

Gvozdanović, Anja i Ilišin, Vlasta (2016). „Struktura i dinamika vrijednosti mladih u Hrvatskoj“, u Sekulić, Duško (ur.). *Vrijednosti u hrvatskom društvu*. Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, 169-197.

Ilišin, Vlasta (2011). „Vrijednosti mladih u Hrvatskoj“, *Politička misao: časopis za politologiju*, 48 (3): 82-122.

Inglehart, Ronald i Welzel, Christian (2007). *Modernizacija, kulturna promjena i demokracija*. Zagreb: Politička kultura.

Jokić, Boris i Ristić Dedić, Zrinka (ur.) (2014). *O učenju 2014*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.

Likitapiwat, Tanakorn, Sereetrakul, Wilailuk i Wichadee, Saovapa (2015). „Examining Materialistic Values of University Students in Thailand“, *Int.J.Psychol.Res*, 8 (1): 109-118.

Marnjaus, Kornelija (2007). „Studenti i vrijednosti u Austriji i Hrvatskoj“, *Pedagogijska istraživanja*, 4 (1): 57-77.

Matković, Teo (2010). „Obrazovanje roditelja, materijalni status i rano napuštanje školovanja u Hrvatskoj: trendovi u proteklom desetljeću“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 19 (4-5): 643-667.

Matković, Teo, Tomić Iva i Vehovec, Maja (2010). „Efikasnost nasuprot dostupnosti? O povezanosti troškova i ishoda studiranja u Hrvatskoj“, *Revija za socijalnu politiku*, 17 (2): 215-237.

Mičić, Anela i Šundalić, Antun (2005). „Obrazovanje za društveni razvoj“, *Ekonomski vjesnik: reviw of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 18 (1-2): 119-129.

Milavić, Boris, Sinovčić, Petra i Trut, Vesna (2015). „Odnos religioznosti, stavova o nacionalizmu i o rodnim ulogama s postmaterijalističkim vrijednostima splitskih srednjoškolaca“, *Revija za sociologiju*, 46 (1): 5-31.

Franc, Renata, Sučić, Ines i Šakić, Vlado (2008). „Vrijednosti kao rizični i zaštitni čimbenici socijalizacije mladih“, *Diacovensia: teološki prilozi*, 16 (1-2): 135-146.

Radin, Furio (2007). „Vrijednosti mladih Hrvata“, u Ilišin, Vlasta i Radin, Furio (ur). *Mladi: problem ili resurs*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 137-155.

Rakić, Vini i Vukušić, Svjetlana (2008). „Odgoj i obrazovanje za vrijednosti“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 19 (4-5):771-795.

Visković, Ivana (2013). „Međugeneracijski prijenos vrijednosti s roditelja na djecu adolescente u općini Tučepi“, *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 61 (2-3): 253-268.

Internetski izvor

World Values Survey: <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSONline.jsp> (24.9.2020.)